AGGETTIVI INDEFINITI *NEDOLOČNI PRIDEVNIKI*

Skupna lastnost oblik, ki sestavljajo skupino nedoločnih pridevnikov, je, da označujejo osebe, stvari in pojme kot splošne in nedoločne, čeprav na različne načine. Nekateri izmed njih izražajo tudi nedoločeno in nekonkretno količino. Tako kot ostali pridevniki stojijo ob samostalniku, na katerega se nanašajo.

OBLIKE NEDOLOČNIH PRIDEVNIKOV

Oblike v tabeli A. so navedene samo v moškem spolu ednine, Sklanjajo se tako kot (kakovostni) pridevniki, in sicer s končnicami –*o* za moški spol ednine, –*a* za ženski spol ednine, -*i* za moški spol množine in –*e* za ženski spol množine). Pridevniki v tej tabeli sovpadajo z oblikami nedoločnih zaimkov. (glej XXX)

Tabela A

alcuno	nekaj, (v nikalnih stavkih) noben
taluno	taluni, talune pl. – neki, neke, nekateri, nekatere, določeni, določene
certuno	(pl.) neki
certo	neki, nekateri, določeni
ciascuno	vsak
nessuno	noben, (v vprašalnih ali dubitativnih stavkih) kak, kakšen
altro	drug, drugačen, nov, prejšnji, prihodnji, ostal
tale	neki
troppo	preveč
parecchio	precej
molto	mnog, velik
poco	malo
tanto	tolik, tolikšen, toliko, veliko
alquanto	nekoliko, nekaj
altrettanto	prav toliko
diverso	različen, drugačen, (pl.) mnogo, nekaj
vario	raznovrsten, različen, številen, (pl.) razni, razne
tutto	ves, cel, vsak

Tabela B.

Spodaj navedene oblike so le pridevniške (in ne sovpadajo z oblikami nedoločnega zaimka):

ogni	vsak, ves
qualunque	katerikoli, kakršenkoli, neki, vsak
qualsiasi	vsak, katerikoli, kakršenkoli
quale	katerikoli, kakršenkoli
qualsivoglia	vsak, katerikoli, kakršenkoli
qualche	kak, kakšen, nekaj, neki, določen

Nedoločne pridevnike lahko razvrstimo v štiri skupine glede na njihov ožji pomen:

a) **edninski** (v ital. *singolativi*) - nanašajo se le na enega referenta, ki ga označujejo kot nedoločnega:

Alla festa di ieri sera ho conosciuto un **certo** signor Tritavitello. – Na včerajšnji zabavi sem spoznal **nekega** gospoda (ki se piše) Tritavitello.

Nessun uomo è più gentile di lui. – **Noben** človek ni bolj prijazen od njega.

b) **skupni** (v ital. *collettivi*):

- označujejo skupnost oziroma celoto in vključujejo vse enote znotraj določene skupine:
  Tutti gli allievi andranno in gita. – **Vsi** šolarji bodo šli na izlet.
  Ogni/Ciascun bambino riceverà un premio. – **Vsak** otrok bo dobil nagrado.
- eni enoti pripišejo možnost predstavljanja celote kot take:
  Qualunque adolescente conosce Lady Gaga. (≈ Tutti gli adolescenti conoscono Lady Gaga) – **Katerikoli** najstnik pozna Lady Gaga.

c) **negativni** (v ital. *negativi*) – nikalne oblike:

Non hai **nessun** motivo per comportarti così. – **Nobenega** razloga ni za takšno obnašanje.

La faccenda non ha avuto **alcun** seguito. – Zadeva se ni nikakor nadaljevala.

d) **količinski** (v ital. *quantitativi*) – izražajo približno in nenatančno količino (ali jakost/moč).

Questo ragazzo mi dà **troppe** preoccupazioni. – Ta fant mi dela **preveč** skrbi.

Verrò tra **pochi** giorni. – Prišel(a) bom čez **nekaj** dni.

Nekateri nedoločni pridevniki lahko pripadajo več kategorijam hkrati.

OBLIKE NEDOLOČNIH PRIDEVNIKOV

1) pridevniki, ki vsebujejo enoto *uno* (*alcuno*, *ciascuno*, *nessuno*), se obnašajo kot nedoločni člen *uno* (GLEJ XXX):

alcun tempo – noben čas	**alcuno str**aniero – noben tujec
nessun uomo – noben človek	ness**uno sc**ontro – noben spopad

POZOR! V ženskem spolu je opustitev zadnjega samoglasnika (v ital. *elisione*) redka:

alcuna obiezione ragionevole – nobena razumna pripomba

(**alcun'o**biezione ragionevole)

2) pri pridevnikih *tale* in *quale* opustitev zadnjega samoglasnika (v ital. *troncamento*) ni obvezna:

un **tal** uomo/un **tale** uomo – nek moški

Toda v zloženih besedah, ki vsebujejo pridevnika *tale* ali *quale*, je opustitev stalna: *talora, talvolta* (včasih), *taluno* (neki, neke, določeni, določene), *qualora* (če, v primeru, da), *qualche* (kak, kakšen, nekaj, neki, določen).

RABA NEDOLOČNIH PRIDEVNIKOV (TABELA A)

ALCUNO (nekaj, noben)

V pridevniški rabi se uporablja predvsem v množinski obliki (ima isti pomen kot zveza med edninsko obliko pridevnika *qualche* + samostalnik):

alcune persone (mn.) = **qualche** persona (edn.) – nekaj ljudi

V ednini se uporablja le v nikalnih izrazih ali stavkih (enakovreden rabi pridevnika *nessuno*):

Non c'è **alcun** motivo. = Non c'è **nessun** motivo. – Nobenega razloga ni.

TALUNO – CERTUNO (neki, nekateri, določeni)

Taluno in *certuno* sta redkejša od oblik *certo*, *qualche* in *qualcuno*, s katerimi pomensko sovpadata.

Stiamo praticando la meditazione su **certune**/**talune** poesie. – Razmišljamo o nekaterih pesmih.

CERTO (neki, nekateri, določeni)

Pridevnik *certo* je nedoločni pridevnik le, če stoji pred samostalnikom (z ali brez nedoločnega člena); če pa sledi samostalniku, postane kakovostni pridevnik s pomenom »gotov«, »nedvoumen«, »natančen«:

(**una**) **certa** facenda – neka zadeva

una notizia **certa** – gotova/nedvoumna novica

Certo ima vedno kakovostno, nikoli količinsko vrednost, za razliko od pridevnika *qualche.* Primerjajmo:

a. C'è **qualche** faccenda da sbrigare. – **Nekaj** zadev moramo rešiti. (označujemo majhno, toda nedoločeno število zadev, ki jih sogovorec morda celo pozna);

b. Ci sono **certe** faccende da sbrigare. – **Nekaj** zadev moramo rešiti. (označujemo zadeve, ki jih ne poznamo ali ki jih nočemo/ne moremo določiti)

CIASCUNO (vsak) / **NESSUNO** (noben)

Ciascuno in *nessuno* se rabita le v ednini.

CIASCUNO

Ciascuno pomensko sovpada s pridevnikom *ogni* in se rabi za označevanje osebe ali stvari, ki je del neke skupine, jo predstavlja in izraža vse njene lastnosti:

Ciascun'offerta verrà valutata attentamente. – **Vsako** ponudbo bomo pozorno obravnavali.

NESSUNO (noben, kak, kakšen)

Nessuno pomensko sovpada s pridevnikom *alcuno*, od katerega je pogosteje rabljen v nikalnih stavkih:

Non vedo **nessuno** scopo in quello che fai. – Ne vidim **nobenega** smisla v tem, kar delaš.

ALTRO (drug, drugačen, nov, prejšnji, prihodnji, ostal, še eden)

Altro izraža različnost, drugačnost dveh enot. Če se rabi z določnim členom, nakazuje obstoj dveh enot; če se rabi z nedoločnim členom, pa nakazuje obstoj več kot dveh enot:

Mi puoi passare l'**altra** borsa, per favore? – Ali mi lahko podaš drugo torbo, prosim?

Vorremmo avere un **altro** figlio. – Želela bi imeti še enega otroka.

Altro lahko pomeni:

a. drug, drugačen:
   Pettinati in un **altro** modo! – Počeši se na **drugačen** način/drugače!
a. nov, naslednji, še eden (dodan prejšnjemu)
   Prendi pure un'**altra** fetta di torta! – Kar vzemi **še en** kos torte!
b. ostali (vedno v rabi s členom):
   Gli **altri** bambini non hanno voluto cantare. – **Ostali** otroci niso želeli peti.
c. prejšnji (v času), prihodnji (v času)
   L'**altro** giorno ho incontrato Paolo. – **Zadnjič** sem srečal Paola.
   Quest'**altro** mese si sposa mia sorella. – **Naslednji** mesec se poroči moja sestra.

TALE (neki)

Pridevnik *tale* se lahko rabi za označevanje:

a. popolne nedoločnosti, kadar ne želimo ali ne moremo natančno opredeliti identitete osebe, pojam ali stvari.

C'è un **tale** signor Gessi che ti vuole parlare. – Tukaj je nek gospod Gessi, ki hoče govoriti s teboj.

b. nedoločene jakosti, s pomenom »tako močen, tako intenziven«.

In questo momento sono **tali** e tanti i processi, che è impossibile seguirli tutti.

– V tem trenutku so sojenja takšna in tako številna, da je vsem nemogoče slediti

c. odnosa enakosti, v izrazu *tale e quale:*

Sei **tale e quale** tuo padre. – Tak si kot oče.

Tale se pogosto rabi tudi v korelaciji do samega sebe:

Tale padre, **tale** figlio. – Kakšen oče, takšen sin.

TROPPO (preveč) **– PARECCHIO** (precej) **– MOLTO** (mnog, velik) **– POCO** (malo) **– TANTO** (tolik) **– ALQUANTO** (nekoliko) **– ALTRETTANTO** (prav toliko) **(količinski nedoločni pridevniki)**

Vse te oblike nedoločnega pridevnika se lahko rabijo tudi kot nedoločni zaimki (GLEJ XXX) in prislovi (GLEJ XXX) :

Ho **pochi** soldi nel portafoglio (prid.). – Imam malo denarja v denarnici.

Vuoi un'altra birra? - No grazie, ne ho bevute già **tante** (zaim.) – Hočeš še eno pivo? – Ne hvala, veliko sem jih že spil.

Stai parlando **troppo**, Federica (prisl.). – Preveč govoriš, Federica.

Količinske nedoločne pridevnike:

a. lahko spremljajo členi ali kazalni pridevniki (razen *alquanto, parecchio* in *altrettanto*), toda pozor:

I molti libri della biblioteca furono bruciati nell'incendio. = (Tutti i numerosi libri...) – Številne knjige te knjižnice so vse zgorele v požaru.

in: **Molti** libri della biblioteca furono bruciati nell'incendio. = (Molti, ma non tutti i libri...) – Številne knjige te knjižnice so zgorele v požaru.

Queste poche sedie possono restare anche qui, non danno fastidio a nessuno. – Teh nekaj stolov lahko ostane tudi tukaj, nobenega ne motijo.

b. lahko oblikujemo s pomočjo priponk (razen *alquanto, parecchio, troppo* in *altrettanto*):

Mi serve sempre **moltissimo** tempo per falciare l'erba nel nostro giardino. – Vedno potrebujem ogromno časa za košnjo trave na našem vrtu.

C'è **pochissima** gente in strada. – Zelo malo ljudi je na cesti.

Posebnosti:

ALQUANTO (nekoliko, nekaj)

Alquanto označuje neko nedoločeno količino. Pomensko sovpada z oblikami *parecchio, diverso* in *vario.*

C'è ancora **alquanta** strada da fare. – Imamo še kar nekaj poti pred sabo.

TANTO (tolik, tolikšen, toliko, veliko)

- v korelaciji s *che* ali *da* uvaja posledične odvisnike:

Ha **tanta** volontà **che** riesce in tutto. – Ima toliko volje, da mu (ji) vse uspeva.

Questa notizia è **tanto** bella **da** sembrare incredibile. – Ta novica je tako lepa, da se zdi neverjetna.

- v korelaciji s *quanto* določa enakostno stopnjevanje kakovostnega pridevnika:

Ci sono **tanti** posti **quanti** invitati. – Toliko mest je, kolikor je povabljencev.

ALTRETTANTO (prav toliko)

Altrettanto izraža enako količino ali število.

Voglio **altrettanti** cioccolatini. – Hočem ravno toliko čokoladnih bombonov.

DIVERSO (mnogo, nekaj) / **VARIO** (razni, razne)

Diverso in *vario* se rabita večinoma v množinski obliki.

Podobno pridevniku *certo*, *diverso* in *vario* sta nedoločna pridevnika le, če stojita pred samostalnikom; če pa sledita samostalniku postaneta kakovostna pridevnika s pomenom »različen«, »drugačen« (*diverso*) in »raznovrsten«, »različen«, »številen« (*vario*):

Sono accorse **diverse** persone. – Priteklo je kar nekaj ljudi.

Mia sorella ha abitudini **diverse**. - Moja sestra ima drugačne navade.

Ho sostenuto **vari** colloqui di lavoro. – Imel sem številne intervjuje/razgovore za službo.

Questo è un paesaggio **vario** e piacevole. – To je raznolika in prijetna pokrajina.

TUTTO (ves, cel, vsak)

a. raba člena s pridevnikom *tutto*:

- *tutto* je edini pridevnik v italijanščini (poleg števnikov *entrambi* in *ambo*), ki mu člen in pripadajoči samostalnik sledita.

Vado da mia nonna **tutti i giorni**. – Hodim k babici vsak dan.

È **tutta una scusa**. – To je eno samo sprenevedanje.

- če mu sledita veznik *e* in glavni števnik, izraža natančno določeno število referentov v celoti. V tem kontekstu moramo biti pozorni tudi na obvezno rabo določnega člena pred samostalnikom:

L'ho cercato in **tutte e sedici le stanze** del castello. - Iskal(a) sem ga po vseh šestnajstih sobanah gradu.

Sono arrivati **tutti e quattro i fratelli**. – Prišli so vsi štirje bratje.

POZOR! Nekaj izrazov s pridevnikom *tutto* ne vsebuje člena: *di tutto cuore* (prav rad, srčno rad), *in tutta confidenza* (zaupno), *a tutta velocità* (z vso hitrostjo, na vso moč).

- ob lastnih imenih umetnikov in pisateljev, kadar z imenom mislimo na njihove umetniške stvaritve, ter ob imenih mest, se *tutto* nikoli ne rabi s členom:

Ho letto **tutto** Manzoni. – Prebral sem vsa dela Manzonija.

Ti ho cercata per **tutta** Gorizia. – Iskal sem te po celi Gorici.

b. če pred pridevnikom *tutto* stoji predlog *con*, predložna zveza prevzame dopustni pomen (»kljub...«):

Con **tutti i problemi** che ha è sempre allegro. – Kljub vsem problemom, ki jih ima, je vedno vesel.

c. pridevnik *tutto* lahko krepi prislov *quanto*:

Ho mangiato **tutto quanto** il pane. – Pojedel(la) sem ves kruh.

RABA NEDOLOČNIH PRIDEVNIKOV (TABELA B)

OGNI (vsak, ves)

Ogni se rabi za označevanje osebe ali stvari, ki je del neke skupine, jo predstavlja in izraža vse njene lastnosti. Ima tri različne pomenske odtenke:

a. ko pomensko sovpada s pridevnikom *ciascuno* (vsak):

Ogni guerra esige le proprie vittime. – Vsaka vojna zahteva svoje žrtve.

b. ko pomensko sovpada s pridevnikom *qualsiasi* (katerikoli)

Ogni tipo di pizza mi va bene. – Katerakoli vrsta pizze mi ustreza.

c. ko ima distribucijsko vrednost in označuje periodično ponavljanje oziroma zapadlost dejanja ali stanja:

Devi prendere una pastiglia **ogni** sei ore. – Tablete moraš jemati na šest ur.

V moderni italijanščini, se pridevnik *ogni* rabi izključno v edninski obliki, toda v izrazu *Ognissanti* (vsi sveti, tudi dan mrtvih) je viden še ostanek množinske oblike, ki je bila nekoč v rabi.

QUALUNQUE – QUALSIASI – QUALSIVOGLIA (vsak, katerikoli, kakršenkoli)

a. Obliki *qualunque* in *qualsiasi* se ne razlikujeta po pomenu niti po rabi, razen v primeru rabe s konjuktivom glagola *essere*: v tem primeru je ustreznejša oblika *qualunque*:

Potevo essere certo che **qualunque** fosse l'argomento del discorso, avremmo litigato. – Bil sem prepričan, da se bomo sprli, ne glede na temo pogovora. Oblika *quasivoglia* je manj pogosto rabljena, prisotna je predvsem v pisnem jeziku.

b. Obliki *qualunque* in *qualsiasi* sta nepregibni, toda lahko spremljata tudi množinski samostalnik, a le, če mu sledita:

Non voglio delle camicie **qualunque** / **qualsiasi**. – Nočem brezveznih srajc.

c. Ko obliki *qualunque* in *qualsiasi* stojita pred samostalniom, označujeta celoto, oziroma imata vseobsegajočo vrednost; ko pa sledita samostalniku, vsebujeta slabšalno konotacijo:

Oggi **qualunque** appartamento ha l'acqua corrente (= tutti gli appartamenti) - Danes ima vsako (katerokoli) stanovanje tekočo vodo (= vsa stanovanja).

Lascialo stare: è un quadro **qualunque** (= non ha nessun valore). - Kar pusti jo: ta slika nima nobene vrednosti.

QUALE

Quale ima isti pomen kot *qualsiasi* in *qualunque*. Njegova raba je redkejša, vglavnem pleonastična, ko krepi nedoločnost pridevnika *certo* (v tej rabi se pojavlja opustitev končnega samoglasnika bodisi pred samoglasnikom, bodisipred soglasnikom – v ital. *troncamento*):

Ho **una certa qual** fretta. – Še kar se mi mudi.

Ha reagito **con una certa qual** indignazione. – Reagiral je dokaj ogorčeno.

QUALCHE

Qualche ima samo edninsko obliko. Ima dva različna pomenska odtenka:

a. ko izraža nedoločeno količino (vedno nadomestljiv s pridevnikom *alcuno*)

Ha avuto **qualche** perplessità prima di accettare la proposta (= alcune perplessità). – Imel je nekaj pomislekov, preden je sprejel ponudbo.

b. ko izraža nedoločeno lastnost (v tem primeru ni nadomestljiv s pridevnikom *alcuno*).

Ho **qualche** ragione per dubitare della sua sincerità. (= una certa ragione) – Imam določen razlog, da dvomim v njegovo iskrenost.